

Тому, вивчення особливостей самоконтролю і готовності до ризику у військовослужбовців є актуальною проблемою в психології. Ці особистісні характеристики впливають на поведінку під час бойових дій, тому важливо їх врахування при виховній роботі військовослужбовців для досягнення більш високих результатів в екстремальних ситуаціях.

Щоб дослідити та проаналізувати як саме такі конструкти як «воля», «самоконтроль» та «готовність до ризику» змінюються у людини, у яка в ході бойових дій отримала травму, а яка ні. Для дослідження були обрані дві групи вибірки військовослужбовців ЗСУ ті, які мають бойові травми (мінно-підривні), і ті, хто їх не мають. Використано наступні методи та методики: бесіда, опитувальник «Вольовий самоконтроль» А. Зверкова, Є. Ейдмана, методика діагностики рівня готовності до ризику А. Шуберта, адаптована методика діагностика потреби у пошуках відчуттів М. Цукермана та методики математичної статистики, а саме метод Ч. Спірмена та статистичні методи. Після отриманих результатів, їх інтерпретації та проведення порівняльного аналізу, ми зробили висновок, що у військовослужбовців, що були травмовані в ході бойових дій значно нижчий рівень готовності до ризику, тобто цій групі властиво достовірно оцінювати ситуацію загрози життю, величину можливих втрат як наслідок отриманої травми. У військовослужбовців, що не були травмовані в ході бойових дій, виявлено взаємозв'язок між самоконтролем та готовністю до ризику як прояв мобілізованості особистості на необхідному рівні режиму активності, який руйнується після отримання травми за участі у бойових діях.

ОЦІНЮВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

К.А. Шляхова

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Лідерські якості – індивідуально-особистісні і соціально-психологічні особливості особистості, що впливають на групу і призводять до досягнення мети. Серед лідерських якостей науковці визначають: терплячість, ініціативність, самокритичність, вимогливість до себе та інших, надійність, витривалість, сприйнятливості до нового, стресотійкість, оптимістичність, рішучість, наполегливість, вміння долати перешкоди та розумно ризикувати тощо. Лідерські якості класифікуються: за змістом діяльності; за характером діяльності; за спрямованістю; за психологічною структурою тощо .

Слід розрізнити діагностування та оцінювання лідерських якостей. В контексті даної роботи діагностування – це вимірювання індивідуально-психологічних якостей особистості з метою формулювання висновку про актуальний стан психологічних особливостей особистості і прогнозу його подальшого розвитку. Основним інструментом діагностування є психологічні тести. Так, серед психологічних тестів слід зазначити методiku оцінки

загальної здібності до управлінської діяльності за Л. Кудряшовою, методику діагностики лідерських здібностей за Є. Жаріковим та Є. Крушельницьким, методику діагностики схильності до певного стилю керівництва за Є. Ільїним, шкалу самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема та інші.

Процес оцінювання лідерських якостей представляє собою специфічну процедуру, що складається з певних дій або операцій, за допомогою яких й визначається рівень сформованості певних якостей.

На сьогодні єдиного підходу до оцінювання лідерських якостей не розроблено. З метою стандартизації оцінювання рівня авторитету і лідерства командирів (начальників) у Збройних Силах України розроблена «Інструкція Генштабу з оцінювання рівня лідерства та авторитету» (Наказ № 249 від 5.07.2018р. «Про затвердження Інструкції з оцінювання рівня авторитету і лідерства командирів (начальників) у Збройних Силах України». В основі оцінювання покладений метод експертної оцінки (360°) та анкетування.

В оцінці лідерських якостей складність полягає в тому, що самі по собі якості не є кількісними показниками. Отже, потрібний такий інструмент, який дозволяє якісні показники переводити в кількісні. Вважаємо, що для оцінки лідерських якостей увагу слід приділити кваліметричним моделям оцінювання. В основі кваліметричного оцінювання, як і в Інструкції, яка зазначена вище, покладений метод групових експертних оцінок. Кваліметричне оцінювання відбувається за допомогою факторно-критеріальних моделей.

Застосування саме кваліметрії дає змогу формалізувати якісні характеристики відповідних явищ і процесів завдяки їх поділу на простіші, визначити нормативність чи стандартність їх перебігу через систему критеріїв – показників діяльності (розвитку) об'єкта дослідження. Дотримання основних принципів кваліметричного оцінювання, а саме: ієрархічності структури властивостей, специфічних одиниць вимірювання, використання різних діагностичних методів оцінювання, встановлення пріоритетності факторів, комплексність оцінювання якості, дає змогу отримати об'єктивну та комплексну оцінку лідерських якостей військовослужбовців.